Suomen luonnonsuojeluliitto ry
Kirjallinen asiantuntijalausunto
8. syyskuuta 2025

Asia: U 37/2025 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi puitteiden vahvistamisesta ilmastoneutraaliuden saavuttamiseksi annetun asetuksen (EU) 2021/1119 muuttamisesta (eurooppalainen ilmastolaki)

Suomen luonnonsuojeluliitto kiittää mahdollisuudesta kommentoida. Luonnonsuojeluliitto pitää tärkeänä, että valtioneuvosto tukee komission ehdotusta 90 prosentin päästövähennystavoitteetta vuodelle 2040. Kirjelmän luonnosversion mukaan valtioneuvosto katsoi, että päätös tavoitteen puolesta tulisi tehdä mahdollisimman pian. Tämä kirjaus tulisi ehdottomasti sisällyttää Suomen kantaan.

Uuden ilmastotavoitteen kirjaaminen lakiin mahdollisimman pian on tärkeä askel, jotta se sitoo päättäjiä ja turvaa ilmastopolitiikan jatkuvuuden. Esitetty päästövähennystavoite on Luonnonsuojeluliiton mielestä ehdoton minimi, mutta ilmastotieteen mukaan vuoteen 2040 mennessä pitäisi EU:n pyrkiä hiilineutraalisuuteen. Tämä esitys perustuu 16 Gt hiilibudjettiin vuosille 2030-2050, joka ylittää EU:n ilmastopaneelin (ESABCC) hahmotteleman 11-14 Gt CO2 hiilibudjetin.

Valtioneuvosto korostaa kannassaan, että maankäyttösektorin epävarmuudet huomioidaan tavoitteen toimeenpanossa. Luonnonsuojeluliitto huomauttaa, että maankäyttösektorin hiilinielujen romahtamisen taustalla ovat olleet poliittiset valinnat, joita voidaan ja tulee korjata. On tärkeää, että Suomi sitoutuu vahvistamaan luonnollisia hiilinieluja osana ilmastotavoitteita.

Luonnonsuojeluliitto suhtautuu kriittisesti valtioneuvoston kantaan hyväksyä komission ehdotukset lisätä merkittäviä joustoja, kuten päästövähennysten ulkoistamisen EU:n ulkopuolelle. Kansainvälisten päästöhyvitysten (Pariisin ilmastosopimuksen artikla 6) käyttäminen olisi ongelmallista, koska yksiköiden todellinen päästövaikutus on vaikea varmistaa, ja ne ohjaavat investointeja pois EU:n sisäisistä päästövähennystoimista. Suomen tulisi lausua selkeä kanta päästövähennysten ulkoistamista vastaan ja puolustaa sitä, että vuoden 2040 ilmastotavoite saavutetaan EU:n sisäisillä toimilla.

Valtioneuvosto tukee esitettyä joustavuuden lisäämistä eri sektoreiden välillä. Luonnonsuojeluliiton näkökulmasta sektorien välisten joustojen mahdollistaminen viivästyttäisi toimia siellä, missä niitä eniten tarvitaan. Joustojen sijaan tulisi panostaa sektorikohtaisiin päästövähennyksiin ja luonnollisten hiilinielujen vahvistamiseen.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä teknisten nielujen sisällyttämistä EU:n yleiseen päästökauppaan. Luonnonsuojeluliitto pitää tätä ongelmallisena, koska päästökauppajärjestelmä (ETS) on suunniteltu ohjaamaan päästövähennyksiä, ei esimerkiksi hiilidioksidin varastointia. Teknisten nielujen laajamittaista käyttöönottoa varten tulisi luoda erillinen, tarkasti säännelty ja läpinäkyvä säädöskehys. On lisäksi merkittävä riski, että biogeenisten teknisten nielujen sisällyttäminen ETS:ään lisää biomassan käyttöä, samaan aikaan kun maankäyttösektorin hiilinielu on Suomessakin jo muuttunut päästölähteeksi.

Luonnonsuojeluliitto korostaa, että hiilen poistoja ei tule sekoittaa osaksi päästökauppaa, sillä seurauksena poistojen tuottaminen mahdollistaisi fossiilisten päästöjen jatkamisen, mikä ei ole tarkoituksenmukaista. Kaikkien fossiilisten polttoaineiden ja turpeen käytöstä tulee luopua sekä energiantuotannossa että prosessiteollisuudessa. Teknisten nielujen kehittäminen ei saa kääntää

huomiota pois todellisista päästövähennyksistä, fossiilisten polttoaineiden alasajosta tai kestämättömistä kulutustottumuksista.

Luonnonsuojeluliitto lisäksi huomauttaa, että kannustimien luominen teknologisille ratkaisuille, kuten BECCS:ille, voi ohjata rahoitusta pois välittömästi toteutettavissa olevista ja kustannustehokkaista toimista, kuten luonnon hiilinielujen vahvistamisesta. Ennen kuin rakennetaan tukimalleja uusille teknologioille, on ensisijaisesti rakennettava vaikuttavat ja riittävät tukirakenteet luonnollisten hiilinielujen vahvistamiseksi.

Kaikki ehdotetut joustomahdollisuudet vaativat komission mukaan perusteellisen vaikutusarvioinnin. Luonnonsuojeluliiton näkökulmasta Suomi voi tukea vain sellaisia toimia, joiden vaikuttavuus, kestävyys ja ilmastohyödyt on luotettavasti osoitettu. Lisäksi tulee noudattaa Do No Significant Harm -periaatetta, eli ympäristön kannalta yhtä tavoitetta edistettäessä ei saa aiheuttaa merkittävää haittaa toiselle. Tästä syystä valtioneuvoston tulee tukea tieteeseen perustuvaa ja EU:n sisäisesti toteutettavaa ilmastopolitiikkaa, joka ei perustu joustoihin, vaan todellisiin päästövähennyksiin ja hiilinielujen vahvistamiseen.

Valtioneuvosto korostaa vuoden 2040 ilmastotavoitteen yhteydessä EU:n energiaomavaraisuuden ja strategisen autonomian vahvistamista. Luonnonsuojeluliitto huomauttaa, että todellinen energiaomavaraisuus EU:ssa voidaan saavuttaa luopumalla fossiilisista polttoaineista mahdollisimman pian ja panostamalla energiatehokkuuteen. Lisäksi valtioneuvosto korostaa maatalouden ensisijaista roolia ruoantuotannossa. Maatalouden päästökehitystä ei saa sivuuttaa, vaan päästövähennykset sektorilla ovat välttämättömiä, jotta vuoden 2040 ilmastotavoite saavutetaan. Luonnonsuojeluliitto yhtyy valtioneuvoston kantaan siitä, että kaikkien jäsenvaltioiden tulee tehdä osansa edettäessä kohti EU-tason ilmastoneutraaliustavoitteen saavuttamista ja täydentää, että se tulee tehdä oikeudenmukaisesti.

Lisätietoja:
Nelli Immonen, ilmastoasiantuntija, nelli.immonen@sll.fi, 045 7885 2037